

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta

Ústav světových dějin

Historické vědy – Historie Obecné dějiny

PhDr. Daniel Srch

Na černé listině

**Hollywoodští rudí a hony na čarodějnice
v americkém filmovém průmyslu (1947–1960)**

On the Blacklist

**Hollywood Reds and Witch Hunting
in the American Motion Picture Industry (1947–1960)**

TEZE DIZERTAČNÍ PRÁCE

Vedoucí práce: prof. PhDr. Martin Kovář, Ph.D.

Praha 2013

1. Struktura a hlavní cíle práce

Mezi lety 1947–1960 fungovala v americkém filmovém průmyslu tzv. „černá listina“, kvůli níž přišly zhruba tři stovky „rudých“ o možnost oficiálně pracovat v Hollywoodu. Za ustavením této kontroverzní praxe stáli především krajní patrioté, nejrůznější nátlakové organizace a v neposlední řadě také Výbor pro neamerickou činnost. Všechny značně rozdílné elementy spojovaly především ostře antikomunistické názory, které ještě dále posílila studená válka. Jedinci postižení *blacklistem* se tedy dají považovat za oběti fenoménu pojmenovaného v odborné literatuře jako tzv. „druhý strach rudých“. V dizertační práci jsem si stanovil dva hlavní cíle. První spočíval v analýze příčin vzniku „černé listiny“, jejího fungování i zpětné interpretace historiografií. Vzhledem ke značné komplexnosti celého problému jsem považoval za zásadní chápat vše v širokém kontextu. Jako druhý cíl jsem si určil analýzu života „rudých“ během období existence *blacklistu*. Tomuto tematickému vymezení jsem přizpůsobil také strukturu dizertační práce.

V první části dizertace jsem se zaměřil na analýzu „černé listiny“ respektive tzv. *blacklistingu* v americkém filmovém průmyslu. V pěti různých perspektivách, každá vytvořila vždy jednu ucelenou kapitolu, jsem postupně představil tento fenomén v konkrétní době (*Blacklist* a studená válka),¹ prostoru (*Blacklist* a Hollywood), myšlenkovém světě dvou ideologických systémů (*Blacklist* a jeho oběti; *Blacklist* a *American way of life*) a nakonec i ve zpětném pohledu (*Blacklist* ve zpětném pohledu). V takto zvoleném přístupu jsem si vytyčil dva hlavní cíle. První spočíval v základním definování celého problému, který patří v českém prostředí zatím spíše k neznámým. Druhý představoval snahu vyhnout se některým zažitým klišé existujícím v majoritní části dosavadní odborné literatury a analyzovat záležitosti spojené s „černou listinu“ bez jakéhosi „předporozumění“. Dosavadní práce totiž převážně akcentovaly vždy jen poměrně úzce zaměřený výklad, čímž došlo k opomenutí řady jiných okolností.

Ve druhé části jsem analyzoval hlavní aspekty života lidí postižených hollywoodským *blacklistem* v letech 1947–1960. Jelikož se této otázce věnovala zatím jen omezená pozornost, jde o jednu z prvních prací svého druhu. Ve výkladu jsem nejprve sledovat osudy první desítky obětí *blacklistingu* (Hollywoodská desítka), poté různé způsoby získávání obživy (Práce na černém trhu) a dále také život hollywoodských „rudých“ v zahraničním exilu (Exil z Hollywoodu). Za důležitou součást jsem rovněž považoval duchovní rozměr celé

---

¹ Jedná se o názvy jednotlivých kapitol.

zkušenosti, ať se již jednalo o strach z „inkvizitorů“ či deziluzi po poodhalení Stalinových zločinů (Vybrané aspekty života na *blacklistu*). Příklad vypjatého antikomunismu i vhléd do myšlenkového světa „rudých“ jsem ilustroval na analýze vzniku snímku z roku 1954 *Salt of the Earth* (Příběh jednoho filmu). V poslední kapitole jsem se zabýval dvěma hlavními strategiemi v boji proti „černé listině“ (Boje s hollywoodským *blacklistem*).

Syntéza první obecnější části, tzv. „velké dějiny“, s druhou úzce profilovanou, tzv. „malé dějiny“, umožnila vytvoření relevantního obrazu o „černé listině“, jejich tvůrcích a obětech. V neposlední řadě je tato dizertační práce příspěvkem k lepšímu pochopení fenoménu „honů na čarodějnice“ ve Spojených státech na počátku studené války.

2. Přehled hlavních použitých zdrojů a metodologie

Za klíčové metodologické východisko jsem zvolil analytický přístup, který nejlépe vyhovoval stanovenému záměru analyzovat hollywoodský *blacklist* v pěti perspektivách a poté se zaměřit na studium hlavních aspektů života „rudých“ na „černé listině“ v letech 1947–1960. Analýza odborné literatury mi umožnila jednak pojmenovat základní fenomény a zároveň určit existenci jakéhosi schizmatu panujícího v historiografii, týkající se „honů na čarodějnice“ ve Spojených státech. V další fázi jsem přistoupil k analýze značného množství archivních materiálů různé provenience, přičemž za klíčové jsem považoval zejména prameny osobní povahy. Vzájemná komparace všech získaných výsledků umožnila vytvoření finální syntézy snažící se zohledňovat jak historickou skutečnost, tak historickou paměť.

Archivní materiály pro studium „černé listiny“ pocházejí hned z několika různých proveniencí a jejich množství lze taktéž označit za značně rozsáhlé. Pro fenomény spojené s vyšetřováními před Výborem pro neamerickou činnost jsem čerpal především z přepisů jednotlivých slyšení *Hearings Regarding the Communist Infiltration of the Motion Picture Industry*, z desetidílné *Communist Infiltration of Hollywood Motion-Picture Industry*, dále z *Investigation of Communist Activities in the New York City* a konečně také z výročních zpráv HUAC z let 1949–1953 *Report of the Committee on Un-American Activities to The United States House of Representatives* a *Annual Report of the Committee on Un-American Activities for the Year 1950–1953*. Pro analýzu rétoriky „inkvizitorů“ jsem použil několik stěžejních příruček, zejména *Report on the Communist Party of the United States as an Advocate of Overthrow of Government by Force and Violence*, *100 Things You Should Know about Communism Series* či *The Shameful Years: Thirty Years of Soviet Espionage in the United States*.

Další bohatý zdroj informací poskytly materiály Federálního úřadu pro vyšetřování (*Federal Bureau of Investigation, FBI*). Konkrétně šlo o pravidelně vydávané zprávy shrnující hlavní závěry ze sledování Hollywoodu v období 1942–1958 *Communist Infiltration – Motion Picture Industry (COMPIC) (EXCERPTS), File number 100-138754, Part 1–15*. K jejich pozvolnému odtajňování začalo docházet zhruba od poloviny sedmdesátých let. Značně rozsáhlý pramen, byť místy částečně cenzurovaný, jsem využil hned k několika různým tematickým celkům. Předně se jednalo o popis struktury tamější sekce americké komunistické strany, dále o monitorování činnosti „podezřelých“, progresivních organizací či jednotlivých osob. Pozornost se věnovala taktéž vyšetřováním před HUAC. Relevantnost informací pocházejících od informátorů, z tehdejšího tisku nebo i odposlechů telefonů „rudých“ je možné považovat za poměrně vysokou. V neposlední řadě si lze na základě zmíněných materiálů vytvořit taktéž představu o šíři aktivit a fungování samotné FBI. Zájem Johna Edgara Hoovera o domácí komunistické hnutí skutečně místy hraničil s posedlostí.

Velmi cenným pramenem, byť převážně jednostranně zaměřeným, byla orální historie. Rozsáhlé množství výpovědí poskytovalo dostatek informací pro vytvoření přesného obrazu zkušenosti s *blacklistem* tak, jak jej prezentovali jednotliví „rudí“. Nutno dodat, že je v nich možné snadno identifikovat jakési základní, v drtivé většině případů neustále se opakující, schéma. Z dostupných prací jsem čerpal především z děl *Center for Oral History Research (OHR)*, fungujícího pod patronací *University of California, Los Angeles (UCLA)*. Za všechny bych zmínil především několika set stránkový přepis rozhovoru s Albertem Maltzem *The Citizen Writer in Retrospect, Albert Maltz, Volume I.–II.* Dále jsem čerpal z následujících knižně vydaných souborů interview *Red Scare – Memories of the American Inquisition; Tender Comrades, a Backstory of the Hollywood Blacklist* či *Actors on Red Alert, Career Interviews with Five Actors & Actresses Affected by the Blacklist*.

Vycházel jsem taktéž z prvních ucelených prací o „černé listině“ *Report on Blacklisting: I. Movies a Report on Blacklisting II.: Radio-Television* od Johna Cogleye respektive *The Fond for the Republic, Inc.* I přes dobu vzniku (1956) se jednalo o zdařilé dílo už jen kvůli tomu, že se v něm objevilo základní pojmenování fenoménů spojených s *blacklistem*. Zpráva navíc vycházela z bezprostředního pátrání v Hollywoodu poloviny padesátých let. Zároveň je ovšem nutné brát na zřetel silné sympatie autora k „rudým“. Vzhledem k poměrně velkému mediálnímu zájmu o „hony na čarodějnice“ ve filmovém průmyslu jsem také čerpal i z dobového tisku. Jeho pozornost se soustředila především na vyšetřování před Výborem pro neamerickou činnost, různé soudní kauzy a později i na

skandály doprovázející pozvolnou „korozi“ *blacklistu*. Konkrétně jsem studoval zejména deníky *New York Times*, *Los Angeles Times* i konzervativnější *Chicago Daily Tribune*.

Opomenout jsem pochopitelně nemohl ani memoáry řady hollywoodských „rudých“, které představovaly velmi cenný, i když značně subjektivně zabarvený pramen. Drtivá většina předkládala jen značně sterilní perspektivu tendující k obecné heroizaci *blacklistees*. Za všechny uvedu jen dvě nejzajímavější díla. V první řadě šlo o paměti Normy Barzmanové *The Red and the Blacklist*, *The Intimate Memoir of Hollywood Expatriate*² poskytující nejprve vhled do života komunistické rodiny v Hollywoodu, po odchodu ze Spojených států na konci čtyřicátých let. Hlavní pozornost autorka zaměřila na popis zkušeností s exilem na starém kontinentě. Líčení lze celkově označit jako velmi podrobné i nebývale otevřené. Druhé memoáry jsou výjimečné kvůli skutečnosti, že se jedná o výpověď kritickou vůči „rudým“. Autorem knihy s názvem *Odd Man Out, A Memoir of the Hollywood Ten* se totiž stal Edward Dmytryk. Původní člen „hollywoodské desítky“, jenž se rozhodl pro spolupráci s Výborem pro neamerickou činnost, ve své knize zdůvodňoval okolnosti vedoucí k tomuto rozhodnutí, přičemž akcentoval především vnitřní nesvobodu existující v tamější sekci americké komunistické strany a vlastní rozchod s bolševickou ideologií. Velmi rozsáhlý zdroj informací, nabízející daleko méně schématický obraz minulosti než se nachází v memoárech, je možné nalézt v souboru vydané korespondence Daltona Trumba editovaný Hellen Manfullovou *Additional Dialogue, Letters of Dalton Trumbo 1942–1962*. Publikované dopisy se věnovaly převážně pracovním záležitostem, scénáristovým politickým názorům i zcela obyčejným rodinným problémům. Podobná škála témat, stejně jako absence zpětné interpretace, tak činí z tohoto titulu velmi cenný pramen.

Zcela zásadní zdroj primárních pramenů, bez něhož by má dizertační práce nemohla vzniknout, jsem našel ve dvou archivech nacházejících se v aglomeraci Los Angeles. V první řadě jsem vycházel z materiálů knihovny Filmové akademie umění a věd (*Academy of Motion Picture Arts and Science*) *Margaret Herrick Library*. U jednotlivých zkoumaných kolekcí (*papers*) jsem se zaměřil především na prameny osobní povahy, i na ty týkající se politického aktivismu „rudých“ v Hollywoodu. Naopak filmové tvorbě *blacklistees* jsem se primárně nevěnoval. Mezi nejdůležitější bych zařadil především *Edward Dmytryk Papers*, *Herbert*

---

² K podobným memoárům patří například následující díla: Bernstein, Walter: *Inside Out, A Memoir of the Blacklist*, New York 1996. Srv. Biberman, Herbert: *Salt of the Earth: the Story of a Film*, New York 2003 (Kindle Edition). Srv. Cole, Lester: *Rudý z Hollywoodu*, Praha 1986. Srv. Gordon, Bernard: *Hollywood Exile, or How I Learned to love the Blacklist*, Austin 1999. Srv. Hellman, Lillian: *Scoundrel Time*, Boston – New York – London 1976. Srv. Lardner Jr., Ring: *I'd Hate Myself in the Morning, A Memoir*, New York 2000. Srv. Rouverol, Jean: *Refugees from Hollywood, A Journal of the Blacklist Years*, New Mexico 2000.

Biberman Correspondence, Ian McLellan Hunter Papers a Ring Lardner Jr. Papers. Fond Elizabeth Poe Kerby Papers rovněž zaujal pozici jednoho z klíčových pramenů. Elizabeth Poe Kerbyová patřila k hlavním osobnostem stojícím za vznikem zpráv *The Fond for the Republic*; podílela se zejména na výzkumu poměrů panujících v americkém filmovém průmyslu v průběhu inkriminovaného období. Materiály se skládaly z pramenů různého druhu počínaje přepisy rozhovorů s „rudými“, přes výstřižky z tisku a konče zprávami mapujícími „černou listinu“ jako takovou. Druhým neméně zásadním zdrojem informací se stala *Charles E. Young Research Library (CEYRL)* při *University of California, Los Angeles*, konkrétně její *Department of Special Collections*, kde jsem studoval především *Dalton Trumbo Papers, Samuel Guy Endore Papers, Michael Wilson Papers i Waldo Salt Papers*. Zaměření výzkumu bylo stejné jako v případě archiválií z *Margaret Herrick Library*.

3. Závěry

Výsledky analýzy předkládané v první části dizertace umožnily vyřknoutí závěru, že vznik hollywoodského *blacklistu* podmínila celá řada fenoménů, přičemž určit ten nejzásadnější se dá jen obtížně. Jednalo se spíše o komplex řady přímo či nepřímo provázaných důvodů. K ustavení tak širokého institutu „černé listiny“ by nedošlo bez rozpoutání studené války, respektive „druhé strachu z rudých“. Nicméně tato skutečnost představovala katalyzátor, nikoliv prvotní příčinu, protože antikomunismus nebyl „vynálezem“ poválečného období. Velmi důležitou úlohu sehrál samotný americký filmový průmysl, symbolizovaný slavnou „osmičkou“, který z velké části fungoval jako uzavřený svět sám pro sebe. Tamější bossové měli dlouhodobě sklony přistupovat v zájmu podpory businessu na jisté cenzurní praktiky požadované nátlakovými skupinami. Navíc od sklonku čtyřicátých a během padesátých let se jejich hlavním zájmem nestala bipolarita, ale především přežití vleklých finančních potíží celého odvětví. Obětovat pár stovek „rudých“ znamenalo v tomto kontextu v podstatě marginální záležitost. Určitý díl zodpovědnosti se musí přičíst také americké komunistické straně, pod jejíž záštitou probíhala poměrně rozsáhlá špionážní činnost ve prospěch Sovětského svazu. Hollywoodští „rudí“ se do podobných nezákonných aktivit nezapletli, nicméně kontroverzní zůstalo už jen vyjadřování podpory stalinismu, a to i navzdory důkazům o jeho zřůdné povaze. Výraznou změnu přinesl až rok 1956. K neopomenutelným okolnostem se musí přidat ještě některé principy amerického myšlení. Strach z vnějšího nepřítele a jeho „démonizace“, stejně jako sklony k radikálnímu myšlení obhajujícímu individuální svobody, nebývale silný vliv patriotismu či puritánské křesťanství reprezentují jen stručný výčet. Obavy o národní bezpečnost po začátku studené války ještě

posílené přítomností „páté kolony“ uvnitř USA přiměly Washington k zavedení mírných restriktivních opatření proti „rudým“. „Nahánění čarodějnic“ se však týkalo převážně jen lidí se silným zájmem o politické otázky, naopak pro většinovou společnost představovalo pouze okrajovou záležitost. Střet všech výše nastíněných fenoménů v jednom konkrétním bodě umožnil vznik „černé listiny“. Nešlo o žádný schématický, „shora“ řízený, ani předem naplánovaný proces, ale zkrátka o shodu různých okolností.

Druhá část práce analyzovala nejdůležitější aspekty života lidí na „černé listině“, přičemž její závěry se do značné míry ocitly v opozici proti „tradičnímu“ konceptu, který „rudé“ líčí jako „mučedníky“, kteří ve období 1947–1960 procházeli nesnesitelně těžkým obdobím. Členové „hollywoodské desítky“ prodělali jako první zkušenost s „hony na čarodějnice“ v americkém filmovém průmyslu. Jejich potíže se v mnohém staly předobrazem i pro ostatní. Výraznější výjimku představovaly pouze výkony trestů ve federálních káznicích, které se ovšem oproti některým pesimistickým předpokladům obešly bez zásadnějších potíží. Do roku 1953 získal *blacklisting* v Hollywoodu finální podobu a postihl celkově zhruba tři stovky jedinců. Obecně lze život na „černé listině“ hodnotit jako duševně náročný, a to především v prvních letech. Totéž platí i pro finanční situaci většiny „rudých“. Nejpozději od druhé poloviny šesté dekády se však poměry začaly znatelně zlepšovat. Scénář rozsáhlých represí se rozhodně nenaplnil. Standard rodin se postupně přibližoval k běžnému komfortu americké střední třídy, někdy se dalo hovořit i o mírném luxusu. Ani pobyty v exilu nepředstavovaly zásadnější odchylku od tohoto schématu. Nejpříhodnějšími destinacemi se staly zejména New York a Velká Británie. K nejhorsším následkům tak patřila ztráta zaměstnání ve filmovém průmyslu. Nutno dodat, že zdaleka ne všichni *blacklistees* patřili k vysoko postaveným jedincům, naopak kariéry některých byly maximálně jen průměrné, nebo se již tehdy prakticky ocitly na konci. Pokud chtěli „rudí“ částečně pokračovat ve svých profesích, museli se přesunout na Broadway nebo se uchýlit k pedagogické činnosti. Scénáristé se navíc mohli ještě obrátit na černý trh, který postupně expandoval do té míry, že se změnil v takřka běžně přijímaný jev. Práce na něm pochopitelně skýtala překážky, ale těm nejschopnějším poskytl velmi solidní zdroj obživy. Zkrátka, po překonání prvotních problémů a odeznění nejintenzivnější atmosféry „honů na čarodějnice“ už neprobíhal život na „černé listině“ nijak dramatickým způsobem. „Rudí“ se prostě dříve či později přizpůsobili nové realitě.

Politiku *blacklistingu* v americkém filmovém průmyslu lze bez pochyby označit jako kontroverzní, pohybující se na hranici zvyklostí demokratických systémů, ale, jak ukázala praxe, také jako značně neefektivní, protože po celou dobu v Hollywoodu fungoval černý trh

se scénáři. Především od sedmdesátých let se v historiografii i memoárové literatuře začal prosazovat koncept heroizace „rudých“ postižených *blacklistem*, ten lze ovšem na základě studia primárních pramenů považovat spíše za neopodstatněný či účelově budovaný. Ani druhé polovině dvacátého století se zkrátka nevyhnuly hysterický strach, ani tvorba moderních „mýtů“.

Seznam Hlavních použitých pramenů a literatury

Nevydané prameny

a) Margaret Herrick Library – Special Collections Files

- Alexander Knox Papers
- American Legion anti-Communist Material
- Association of Motion Picture and Television Producers (AMPTP) records
- Eddie Albert Papers
- Elizabeth Poe Kerby Papers
- Edward Dmytryk Papers
- Frank Tuttle Papers
- Fred Zinnemann Papers
- Hedda Hopper Papers
- Herbert Biberman correspondence
- Howard Estabrook Papers
- Ian McLellan Hunter Papers
- John Huston Papers
- Martin Ritt Papers
- Michael Blankfort Papers
- Paul Henreid Papers
- Ring Lardner Jr. Papers
- Robert Lees and Fred Rinaldo Papers
- Willam Wyler Papers

b) Charles E. Young Research Library – Special Collections

- Dalton Trumbo Papers
- Samuel Guy Endore Papers
- Michael Wilson Papers
- Waldo Salt Papers

Vydané Prameny

- Cogley, John: *Report on Blacklisting: I. Movies*, New York 1956.

- Cogley, John: *Report on Blacklisting II.: Radio-Television*, New York 1956.
- Freedom of Information and Privacy Act, Communist Infiltration – Motion Picture Industry (COMPIC) (EXCERPTS), File number 100-138754, Serial 4, part 1 of 15, *Communist Infiltration of the Motion Picture Industry, September 18, 1943*.
- Freedom of Information and Privacy Act, Communist Infiltration – Motion Picture Industry (COMPIC) (EXCERPTS), part 3 of 15, *Communist Infiltration of Motion Picture Industry (up to date of May 24, 1947)*.
- Freedom of Information and Privacy Act, Communist Infiltration – Motion Picture Industry (COMPIC) (EXCERPTS), File number 100-138754, Serial 251x1, part 7 of 15, *Summary on The Communist Infiltration into the Motion Picture Industry, October 2, 1947*.
- Freedom of Information and Privacy Act, Communist Infiltration – Motion Picture Industry (COMPIC) (EXCERPTS), File number 100-138754, Serial 1003 (part 1), part 8 of 15, *Summary on The Communist Infiltration into the Motion Picture Industry, July 15, 1949*.
- Freedom of Information and Privacy Act, Communist Infiltration – Motion Picture Industry (COMPIC) (EXCERPTS), File number 100-138754, Serial 1003 (part 2), part 9 of 15, *Summary on The Communist Infiltration into the Motion Picture Industry, July 15, 1949*.
- Freedom of Information and Privacy Act, Communist Infiltration – Motion Picture Industry (COMPIC) (EXCERPTS), File number 100-138754, Serial 1103 (part 1), part 10 of 15, *Running memorandum on Communist Infiltration into the Motion Picture Industry (up to Date as of December 31, 1955)*, January 3, 1956.
- Freedom of Information and Privacy Act, Communist Infiltration – Motion Picture Industry (COMPIC) (EXCERPTS), File number 100-138754, Serial 1106, part 12 of 15, Los Angeles Office of Federal Bureau of Investigation, May 15, 1956.
- House Committee on Un-American Activities, *100 Things You Should Know about Communism Series*, 2nd printing, Washington 1949.
- House Committee on Un-American Activities, *Annual Report of the Committee on Un-American Activities for the Year 1950*, 81st Congress, 2nd sess., Washington 1951.
- House Committee on Un-American Activities, *Annual Report of the Committee on Un-American Activities for the Year 1951*, 82nd Congress, 2nd sess., Washington 1952.
- House Committee on Un-American Activities, *Annual Report of the Committee on Un-American Activities for the Year 1952*, 82nd Congress, 2nd sess., Washington 1953.
- House Committee on Un-American Activities, *Annual Report of the Committee on Un-American Activities for the Year 1953*, 83rd Congress, 2nd sess., Washington 1954.